

**Абдураззакова Шохиста,
Тошкент давлат иқтисодиёт
университети таянч докторанти**

МАМЛАКАТДА ТУРИЗМ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ИНВЕСТИЦИЯЛАРНИ ЖАЛБ ҚИЛИШНИ САМАРАЛИ ТАШКИЛ ЭТИШ ЙЎЛЛАРИ

СПОСОБЫ ЭФФЕКТИВНО ОРГАНИЗОВАТЬ ПРИВЛЕЧЕНИЕ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИЕ ТУРИЗМА В СТРАНЕ

WAYS TO EFFECTIVELY ORGANIZE THE ATTRACTION OF INVESTMENT IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE COUNTRY

Аннотация. *Инвестицияларни йўналтиришда асосий жиҳатлардан бири сифатида туристик ҳудуднинг инвестицион жозибadorлигини инобатга олиш, муҳим аҳамият касб этади. Инвестицион лойиҳалар самарадорлигини аниқлашда самарадорликни аниқлаш ва кўрсаткичларни танлаб олишга алоҳида эътибор бериш лозим. Шу билан биргаликда, инвестицион самарадорликни баҳолашда лойиҳани молиялаштириш ва унга сарфланадиган харажатлар, қарз маблағларининг қопланиши ва ўз вақтида қайтарилишини назорат қилиб бориш керак.*

Калит сўзлар: *инвестиция, инвестиция лойиҳалари, инвестицион компания, инвестиция муҳити, инвестицион самарадорлик, хорижий инвестиция, эркин туристик зона.*

Аннотация. *Инвестиционная привлекательность туристической зоны – один из ключевых аспектов привлечения инвестиций. При определении привлекательности инвестиционных проектов особое внимание следует уделять определению эффективности и подбору показателей. При этом, оценивая эффективность вложений, необходимо контролировать финансирование проекта и его стоимость, возврат и своевременное погашение кредитов.*

Ключевые слова: *инвестиции, инвестиционные проекты, инвестиционная компания, инвестиционная среда, эффективность вложений, иностранные инвестиции, свободная туристическая зона.*

Annotation. *The main aspect in attracting investment is the investment attractiveness of the tourist area. In determining the effectiveness of investment projects, attention should be paid to determining efficiency and selecting indicators. At the same time, in assessing the investment efficiency, it is necessary to monitor the financing of the project and its costs, repayment and timely repayment of loans.*

Keywords. *investment, investment projects, investment company, investment environment, investment efficiency, foreign investment, free tourist zone.*

Мамлакатнинг туристик салоҳияти ривожланиш даражаси, инвестицион қўйилмаларнинг ўсиш суръатлари шу мамлакатда яратилган инвестицион имкониятлар билан чамбарчас боғлиқдир.

Инвестиция муҳитини яхшилашдан мақсад инвестиция салоҳиятини ошириш учун зарур ва мақбул шарт-шароитлар яратиш, инвестиция салоҳиятини жадаллаштириш пировардида, иқтисодий ёлғисалтириш, ижтимоий муаммоларни ҳал қилиш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш имкониятини яратишдан иборат.

Инвестиция муҳитининг ҳолатини инвестиция фаолиятини амалга оширишнинг мақсадга мувофиқлиги ва жозибадорлигини аниқлайдиган иқтисодий, ижтимоий, ташкилий, ҳуқуқий, сиёсий, экологик ва бошқа шарт-шароитларнинг умумлаштирувчи хусусиятларини белгилаб беради. Инвестиция муҳити дейилганда, мамлакатнинг иқтисодий ёлғисодиёти ёлғис унинг маълум бир ҳудудига киритиладиган инвестицияларнинг самарадорлигини таъминлашга қаратилган иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, ташкилий-ҳуқуқий, экологик,

1 - ж а д в а л

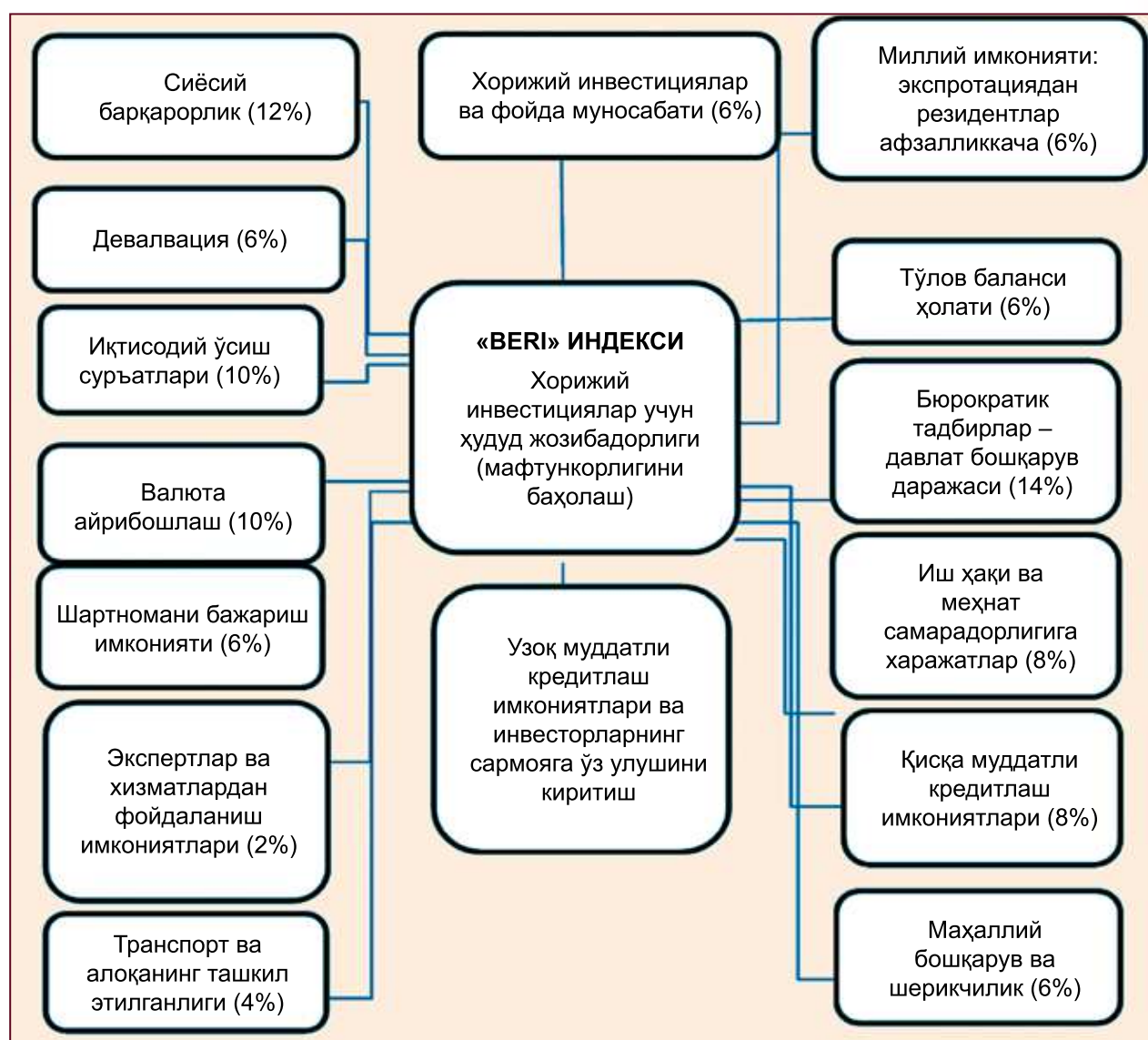
Мамлакатнинг инвестиция ҳолати ва унга сабабчи бўладиган омиллар

Омиллар	Мазмуни
Иқтисодий ҳолат	Мамлакат тўлов балансининг ҳолати, валюта пул тизими барқарорлиги, ташқи иқтисодий алоқаларнинг ривожланганлиги, ички бозор сигимининг катталиги, инфляция даражаси, ЯИМ, саноат ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг ўсиш суръатлари
Ҳуқуқий база	Янги шароитларга мос келадиган, мамлакат ва унинг алоҳида тармоқлари, ижтимоий-иқтисодий ривожланишини бошқарадиган ҳуқуқий-меъёрий, жумладан республика Президентининг фармонлари ва қарорлари, ҳукумат қарорлари, тегишли низом ва йўриқномалар мавжудлиги
Табиий хомашё ресурслари	Минерал, хомашё, ёқилғи-энергетика ва сув захиралари, қишлоқ хўжалиги хом ашёсини ишлаб чиқариш ҳажмлари
Меҳнат ресурслари ва бандлик	Иқтисодий фаол аҳоли сони, банд аҳоли улуши, ишсизлик даражаси, хизматчилар даромади даражаси, кадрларнинг малака даражаси, аҳоли саводхонлиги
Ишлаб чиқаришнинг техник базаси	Асосий ишлаб чиқариш фондлари, ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш даражаси, ускуналарнинг фойдаланиш муддати, асосий фондларнинг эскириш даражаси
Илмий техника салоҳияти	Иқтисодий ёлғисодиётни ривожлантиришга қаратилган инвестициялар, шу жумладан хорижий инвестициялар ҳажмлари, инвестиция рисклари даражаси, ишлаб чиқаришнинг техник жиҳозланиши, фан-техника ютуқларидан фойдаланиш ва ИТТКИ соҳасини ривожлантириш ҳолати, маҳсулотнинг фан сигимдорлиги, катта ва юқори технологик турларни ишлаб чиқариш
Молия-кредит тизими	Солиқ ва кредит сиёсати, иқтисодий ёлғисодиётнинг реал сектори корхоналарнинг фойдалилик ва рентабеллик даражаси. Нарх сиёсати ва нархни шакллантириш сиёсати
Инфратузилма	Банк тизимининг ривожланиш ҳолати, транспорт, коммуникация, хизматлари ва меҳмонхона хўжалиги соҳалари, товар ва фонд биржалари, маркетинг, консалтинг, аудиторлик хизматлари, суғурта соҳаси тармоғининг ишончлилиги
Экологик вазият	Атроф-муҳитнинг ифлосланиш даражаси, радиацион фон, зарарли чиқиндилар, табиий иқлим ва унинг ўзгариши, хорижий фуқароларнинг унга мослашиш даражаси.
Мамлакатдаги сиёсий вазият	Мамлакатда ҳукм сураётган сиёсий вазият, юрт тинчлиги, тенг ҳуқуқлилиқ ва динлараро бағрикенглик
Туристик салоҳият	Туристик масканлар: ҳудудда мавжуд бўлган тарихий обидалар, эко ва агро тизим, туристларга хизмат қиладиган ижтимоий-маиший объектларнинг ривожланганлиги.

маданий ва бошқа шарт-шароитлар мажмуи тушунилади. Ҳар қандай давлатга инвестицияларнинг кириб келиши ва ривожланиши мазкур мамлакатдаги инвестиция муҳитига таъсир этувчи омилларга бевосита боғлиқ бўлади (1-жадвал).

Хорижий инвестор учун юқорида қайд қилинган барча омиллар муҳим аҳамият касб этади. Шу сабабли ҳам ривожланган кўпгина мамлакатларда инвестиция лойиҳаларини баҳолайдиган, инвестициялар қўйилишига талаб бўлган давлатларнинг инвестиция муҳитини ўрганадиган ҳамда аниқ ҳулоса ва маълумотларни инвесторлар учун тақдим этувчи махсус фирмалар, ташкилотлар фаолият юритади.

Инвестицион компания – молиявий ташкилотларнинг бир кўриниши бўлиб, омонатчилар пул маблағларини жалб қилиб, ўз номидан бу пулларни турли туман қимматли қоғозларга қўяди¹. Бу компания инвесторларнинг моддий ва номоддий капиталларини жалб қилади, инвесторларнинг пул маблағларини йиғади ва марказлаштиради, инвестицион маблағларни қимматли қоғозларга тикади. Бундай компанияда инвесторлар томонидан

1-расм. Хорижий инвестициялар учун ҳудуд жозибadorлигини (мафтункорлигини) баҳолашнинг BERI индекси.²

¹ Гитман Л.Дж., Джонк М.Д. Основы инвестирования / Пер. С англ. – М.: «Дело», 1997. С. 640.

² Каримов Н.Ғ., Хожиматов Р.Х., Раззоқов Ж.Х. Инвестиция. Ўқув қўлланма. – Т.: 2019. 149-б.

тикилган маблағлар инвестицион компанияга тегишли бўлиб, компания томонидан қабул қилинган қарор асосида инвестиция йўналтирилади.

Инвестицион компанияни банк ва суғуртадан фарқи, бунда даромад кафолатланмайди, қайтариб бериш муддати ҳам олдиндан белгиланмаган бўлсада, бундай компания инвесторларга кенг имкониятлар тақдим этади. Бу жараёнда инвесторларга 5 та муҳим омилга таянган ҳолда инвестицион таклифлар берилади: инвестицион мақсад тавсифи, инвестицион лойиҳа учун белгиланган маблағ миқдори, инвестициялаш муддати, таваккалчилик даражаси, инвесторни кутаётган даромад.

Инвестицион компаниялар билан биргаликда инвестицион индексларни аниқловчи инвестицион ташкилотлар ҳам мавжуд. Масалан: Швейцария, Германия, Франция каби қатор мамлакатларнинг нуфузли ахборот хизматлари давлатнинг иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий ҳолатини баҳолаш учун ҳар бири «0» дан «4» гача бўлган (0-қониқарсиз ва 4-ўта қулай) 4 балли шкала бўйича баҳоланадиган 15 та муҳим индексни ўз ичига оладиган «BERI» (business environment risk index) ни қўллайди. Қуйидаги расмда улар инвестиция ажратиш бўйича қарорларини қабул қилиш аҳамиятидан келиб чиқиб акс эттирилган (1-расм).

BERI индексига кирган кўрсаткичлар орасида иқтисодий ўсиш суръатлари (0,1 балл) муҳим аҳамият касб этади. 2018 йилдаги статистикага биноан сўнгги тўрт йилликда инвестиция қўйиш учун энг қулай мамлакатлардан бири Сингапур ҳисобланиб 8.95 кўрсаткични қайд этган. Энг паст кўрсаткич эса Венесуэлага тўғри келиб, унда бу кўрсаткич 3.93 ни қайд этган.¹

Инвестицион лойиҳаларни молиялаштириш турли хил манбалар асосида амалга оширилиши бўйича қуйидагича гуруҳларга ажратилади:

- Инвесторларнинг ўз маблағлари
- Банк кредитлари
- Давлат бюджети маблағлари
- Хорижий инвестиция
- Акция, облигация, вексел каби қимматли қоғозлар чиқариш орқали
- Бошқа манбалар

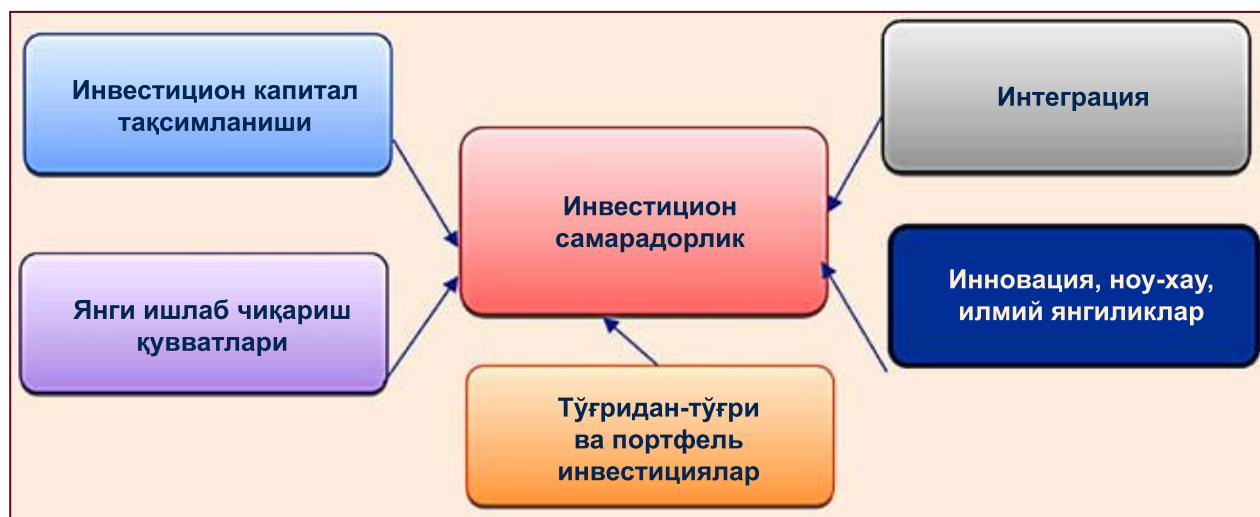
Инвестицияларнинг қўйилиши бўйича маблағлар марказлашган ва марказлашмаган ҳолда амалга оширилади (2-расм).

Инвестицион лойиҳалар самарадорлигини аниқлашда самарадорликни аниқлаш ва кўрсаткичларни танлаб олишга алоҳида эътибор бериш лозим. Чунки бу кўрсаткичлар асосий молиявий кўрсаткичлар ҳисобланилади. Бундан ташқари инвестицион жозибдорликка бир қатор омиллар таъсир кўрсатади (3-расм).

2-расм. Инвестиция маблағларининг капитал қўйилмалари бўйича ажратилиши.

¹ https://www.iberglobal.com/files/business_climate_eiu.pdf

3-расм. Инвестиция самарадорлигига таъсир қилувчи омиллар.

Инвестиция самарадорлигига таъсир қилувчи энг асосий омиллардан бири инвестицион капитал бўлиб, инвесторлар ўзлари билан бирга инвестиция маблағларини олиб кириши билан биргаликда хориж тажрибасини ҳам олиб келади.

Давлат томонидан инвестицион самарадорликни амалга оширишда алоҳида эътибор берилиб борилади ва бу микро ва макро даражада амалга оширилади. Микро даражада инвестицион самарадорликни амалга оширишда алоҳида олинган туристик корхона даражасида олиб бориладиган инвестицион имконият ва имтиёзлар ҳисобга олинади. Инвестиция муҳити микроиқтисодий даражасида икки томонлама, яъни инвестор ва аниқ давлат органлари, хўжалик субъектлари ўртасидаги муносабатларда ўз аксини топади. Инвестиция муҳити ҳар қандай аниқ вақт учун объектив ҳолат бўлиб, капитал қўйиш учун мавжуд шароитларнинг мажмуасини ўзида қамраб олади. Инвестиция муҳити давлат органларининг бошқариш фаолияти таъсирида шаклланади. Шунинг учун давлатнинг инвестиция сиёсати энг асосий омиллардан бири ҳисобланади. Макро даражада инвестицион самарадорлик мамлакатнинг ижтимоий, сиёсий, иқтисодий ва бошқа жиҳатларини қамраб олади. Шуларни эътиборга олиб, Ўзбекистан Республикаси Президентининг «Эркин иқтисодий зоналар фаолиятини фаоллаштириш ва кенгайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2016 йил 26 октябрдаги ПФ-4853-сон ҳамда 2019 йил 18 июлдаги «Туризм тўғрисида»ги ЎРҚ-549-сон қонуни, 2017 йил 12 январдаги «Ургут», «Ғиждувон», «Қўқон» ва «Ҳазорасп» эркин иқтисодий зоналарини ташкил этиш тўғрисида» ПФ-4931-сон Фармонлари қабул қилинган. Ушбу зоналарни ташкил қилиш орқали қуйидаги асосий вазифаларни ҳал этиш назарда тутилган:

- Республика ҳудудлари салоҳиятидан унумли фойдаланиш;
- Маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишда диверсификациядан фойдаланиш;
- Ишлаб чиқариш жараёнларини ҳудудлаштириш;
- Эркин иқтисодий зона ҳудудида саноат, туризм ва транспорт инфратузилмасини янада ихтисослаштириб ривожлантириш.

Шу билан биргаликда туризмни комплекс ривожлантириш ва туристик ресурсларни лозим даражадаги ҳолатда сақлаш, тегишли ҳудуднинг туристик салоҳиятини ошириш, шунингдек уларни ривожлантиришга инвестициялар жалб қилинишини рағбатлантириш мақсадида туристик зоналарда эркин туристик, кичик туристик ва махсус туристик зона турларини ташкил этиш.

Эркин туристик зона эркин иқтисодий зонага тенглаштирилади. Эркин туристик зонага ва эркин туристик зонанинг иштирокчилари сифатида рўйхатга олинган тадбиркорлик субъектларига нисбатан эркин иқтисодий зоналар тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг қоидалари, шу жумладан эркин иқтисодий зоналар ва уларнинг иштирокчилари учун назарда тутилган имтиёзлар ҳамда преференциялар татбиқ этилади.

Кичик туристик зона кичик саноат зонасига тенглаштирилади. Кичик туристик зоналарга нисбатан кичик саноат зоналари тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг қоидалари татбиқ этилади.

Махсус туристик зона белгиланган махсус ҳудуд бўлиб, унда туристик ресурслар ва ушбу ҳудудда муайян туристик маҳсулотни шакллантириш ҳисобидан туристларга хизмат кўрсатилишини таъминловчи туристик индустрия объектлари жамланади. Махсус туристик зонани ташкил этишда ушбу зона иштирокчилари учун шартлар, имтиёзлар ва преференциялар белгиланиши мумкин.¹

Эркин туристик зонанинг асосий вазифалари ва фаолият йўналишлари қуйидагича:²

- ▶ эркин туристик зонада замонавий туризм инфратузилмаси объектлари (меҳмонхона мажмуалари, маданий-соғломлаштириш, савдо-кўнгилочар ва туристик аҳамиятдаги бошқа объектлар)ни, туристларга хизмат кўрсатиш учун зарур шароитларни таъминлаган ҳолда махсус функционал ва мавсумий рекреацион дам олиш зоналарини яратиш бўйича лойиҳаларни амалга ошириш учун хорижий ва маҳаллий инвесторларнинг инвестицияларини жалб қилиш;
- ▶ ҳудуднинг экомуҳити имкониятларини ҳисобга олган ҳолда ўзига хос туристик йўналишларни ташкил этиш;
- ▶ транспорт воситаларининг арзонлигини таъминлаш, ҳудудда транспорт ҳаракатининг янги (поезд, электропоезд, автобус), шу жумладан, муқобил энергия манбаларида ҳаракатланувчи турларини жорий этиш, йўловчи транспорти йўналишларини кенгайтириш, унинг тўхтовсиз ҳаракатини ташкил этиш, тегишли транспорт инфратузилмасини ривожлантириш;
- ▶ туристлар хавфсизлигининг қўшимча шароитларини, шу жумладан, туристик инфратузилма объектларини видеокузатув тизимлари билан жиҳозлаш, огоҳлантириш тизимларини ташкил этиш, минтақа ҳудудига келувчи туристлар ҳақида ягона маълумотлар базасини, Ҳавфсизлик ҳолатларида тез ёрдам бериш тизимини жорий этиш йўли билан яратиш;
- ▶ эркин туристик зона ҳудудида лойиҳаларни амалга ошираётган ва фаолият юритаётган тадбиркорлик субъектлари ҳамда инвесторлар (шу жумладан, хорижий инвесторлар) учун белгиланган алоҳида божхона ва солиқ режимларини таъминлаш;
- ▶ энергиянинг муқобил ва қайта тикланадиган манбаларини қўллаган ҳолда янги замонавий энергия тежовчи тизимлар ва технологияларни синов тариқасида жорий қилиш асосида ўзига хос экологик тизимни яратиш бўйича лойиҳаларни амалга оширишдан иборатдир.

Эркин туристик зонага инвестиция киритиш орқали мамлакатнинг инвестицион салоҳиятини ва жозибадорлигини янада ошириши мумкин.

¹ 2019 йил 18 июлдаги «Туризм тўғрисида»ги ЎРҚ-549-сон қонуни 18-модда.

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Чорвоқ» эркин туристик зонаси ташкил қилиш тўғрисида»ги ПФ-5273-сонли 2017 йил 5 декабрдаги фармони.

Инвестицион самарадорликни баҳолашда лойиҳани молиялаштириш ва унга сарфланадиган харажатлар, қарз маблағларининг қопланиши ва ўз вақтида қайтарилишини назорат қилиб бориш керак.

Туристик корхоналарда қуйидаги кўрсаткичлар самарали ҳисобланилади:

- ▶ Активларнинг жорий қиймати асосида ҳисобланган хизмат кўрсатиш рентабеллиги;
- ▶ Туристик маҳсулотни сотиш рентабеллиги;
- ▶ Моддий ва меҳнат ресурсларини ишлатилиш самарадорлиги;
- ▶ Жалб этиладиган инвестициялардан олинadиган даромад.

Туризмда инвестиция салоҳияти мамлакатда асрлар давомида шаклланган бир қанча омиллар йиғиндисини тавсифлайди. Бу омиллар табиий-экологик шароити, маданий-тарихий мероси, меҳнат ресурслари кабиларни қамраб олади.

Ўрта Осиёда Ўзбекистон туризм салоҳияти муҳим ўрин аҳамият касб этади. Туризм соҳасига ажратилган инвестициялар миқдори йилдан йилга ошиб бормоқда (4-расм)¹.

4-расм.

Ўзбекистон Республикасида 2019 йилда туризм соҳасига ажратилган инвестициялар миқдори 197,33 млн АҚШ долларини ташкил қилган бўлса, Марказий Осиё мамлакатларида 2,357 млрд АҚШ долларини ташкил қилган.

Инвестицияларни йўналтиришда асосий жиҳатлардан бири сифатида туристик ҳудуднинг инвестицион жозибадорлигини инобатга олиш, шунга биноан оқилона қарор қабул қилиш билан қўзланган мақсаднинг амалга оширилишининг бирламчи шартидир. Маҳаллий инвесторларнинг фаоллиги хорижий инвесторлар учун муҳим кўрсаткич ҳисобланади. Ҳудуддаги қулай иқлим шароити инвесторларни тўғридан-тўғри жалб қилишда муҳим роль ўйнайди. Шунинг ҳам инобатга олиш керакки, ҳудуд қанчалик марказга яқин бўлса, ушбу ҳудудга йўналтириладиган тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ҳажми ҳам шунчалик юқори бўлади. Чунки бундай ҳолатда транзакция харажатлари анча паст бўлади. Юқорида санаб ўтилган омиллар гуруҳи тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб қилишда ҳудуднинг нисбий устунлигини шакллантиради. Бунда хорижий инвесторлар ҳудудий омилларни, уларни нафақат алоҳида, балки уларнинг йиғиндисини

¹ tool.wttc.org

5-расм.

ҳам ҳисобга олади. Шу билан биргаликда ЯИМда ҳам туризм соҳасининг тутган улуши муҳим кўрсаткичлардан бири ҳисобланади (5-расм)¹.

Расмдан кўриниб турибдики 2019 йилда Ўзбекистонда ЯИМда туризм соҳаси улуши 2 млрд АҚШ долларидан кўпроқни ташкил қилган бўлса Марказий Осиё давлатларида умумий бу кўрсаткич 12 млрд.дан ортиқ бўлган. Туризм соҳасининг ЯИМдаги улуши инвестициялар ҳисобига йилдан йилга ортиб бормоқда. Бунда ҳудуднинг туристик салоҳияти ва жозибadorлигига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Мамлакатнинг инвестицион самарадорлиги юзасидан якуний ҳулоса чиқариш муҳим ҳисобланилади. Инвесторлар учун зарурий ахборот бўлмиш ҳудуднинг инвестицион жозибadorлиги бўйича қисқача ҳулосалар шакллантирилади. Бунда ҳудудларнинг имконияти ва ижтимоий-иқтисодий потенциални баҳолаш, солиштириш имкони яратилади. Баллик тизим орқали ҳудуд инвестицион самарадорлигига миқдорий ва сифатий жиҳатдан баҳо бериш мумкин бўлади. Бу эса, ўз навбатида, инвесторлар учун ҳудудлар кесими бўйича қарор қабул қилишни тезлаштиради ва инвестицияларнинг йуналтирилиши таъминланади.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. «Туризм тўғрисида»ги 2019 йил 18 июлдаги ЎРҚ-549-сон қонуни.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Чорвок» эркин туристик зонаси ташкил қилиш тўғрисида»ги 2017 йил 5 декабрдаги ПФ-5273-сонли фармони.
3. Каримов Н.Ғ., Хожиматов Р.Х., Раззоков Ж.Х. Инвестиция. Ўқув қўлланма. – Т.: 2019.
4. Мустафоқулов Ш.И.. Инвестицион муҳит жозибadorлиги. Илмий-амалий қўлланма. – Т.: 2017.
5. Хашимов А.А., Маджидов Ш.А., Муминова Н.М.. Инвестицияларни ташкил этиш ва молиялаштириш. Ўқув қўлланма. – Т.: 2014.
6. tool.wttc.org
7. www.uzbektourism.uz
8. www.lex.uz

¹ tool.wttc.org

Абдураимова Нигора Раджабовна,
старший преподаватель кафедры
«Корпоративная экономика и
бизнес аналитика» СМОП между УрГ ЭУ и ТГЭУ
abduraimovanigora@gmail.com

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ БИЗНЕС-СООБЩЕСТВА УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ

**PANDEMIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON ISHBILARMON
DOIRALARINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI**

**DEVELOPMENT TRENDS OF THE BUSINESS COMMUNITY
OF UZBEKISTAN IN THE CONTEXT OF A PANDEMIC**

Аннотация. *Целью данной статьи является анализ текущих тенденций и оценка перспектив развития бизнес-сообщества Узбекистана. Начиная с 2017 года, Узбекистан проводит политику поощрения предпринимательства и конкуренции. Это дает очевидные результаты. Однако 2020 год внес существенные изменения. Пандемия и предпринятые жесткие карантинные меры оказали негативное воздействие на бизнес-среду. Меры правительства по смягчению последствий пандемии принесли определенные результаты, но в целом оказались недостаточными для восстановления и привели к увеличению зависимости от государства и предоставляемых им льгот.*

Ключевые слова: экономика, бизнес-сообщество, государство, пандемия, льготы, тенденции, зависимость.

Annotatsiya. *Ushbu maqolaning maqsadi hozirgi tendentsiyalarni tahlil qilish va O'zbekistondagi biznes hamjamiyatining rivojlanish istiqbollarini baholashdir. 2017-yildan boshlab O'zbekistonda tadbirkorlik va raqobatni rag'batlantirish siyosati olib borilmoqda. Bu aniq natijalar berdi. Biroq, 2020-yil muhim o'zgarishlarni amalga oshirdi. Pandemiya va qat'iy karantin choralari ishbilarmonlik muhitiga salbiy ta'sir ko'rsatdi. Pandemiya oqibatlarini yumshatish bo'yicha hukumat tomonidan ko'rilgan chora-tadbirlar ma'lum natijalarni berdi, ammo umuman tiklanish uchun etarli emas va davlatga va uning foydalariga bog'liqlikning kuchayishiga olib keldi.*

Kalit so'zlar: iqtisodiyot, biznes hamjamiyati, hukumat, pandemiya, foyda, tendentsiyalar, qaramlik.

Abstract. *The purpose of this article is to analyze current trends and assess the prospects for the development of the business community in Uzbekistan. Since 2017, Uzbekistan has been pursuing a policy of encouraging entrepreneurship and competition. This gave obvious results. However, 2020 has made significant changes. The pandemic and the strict quarantine measures taken have had a negative impact on the business environment. The government's measures to mitigate the effects of the pandemic have yielded some results, but were generally insufficient for recovery and led to an increase in dependence on the state and its benefits.*

Keywords: economy, business community, government, pandemic, benefits, trends, dependence.